

**Kestävän kaupunkisuunnittelun edelläkävijät
varautuvat ilmastoriskeihin kokonaisvaltaisesti**

Kuntatekniikan päivät 23.5.2024

Vilja Larjosto

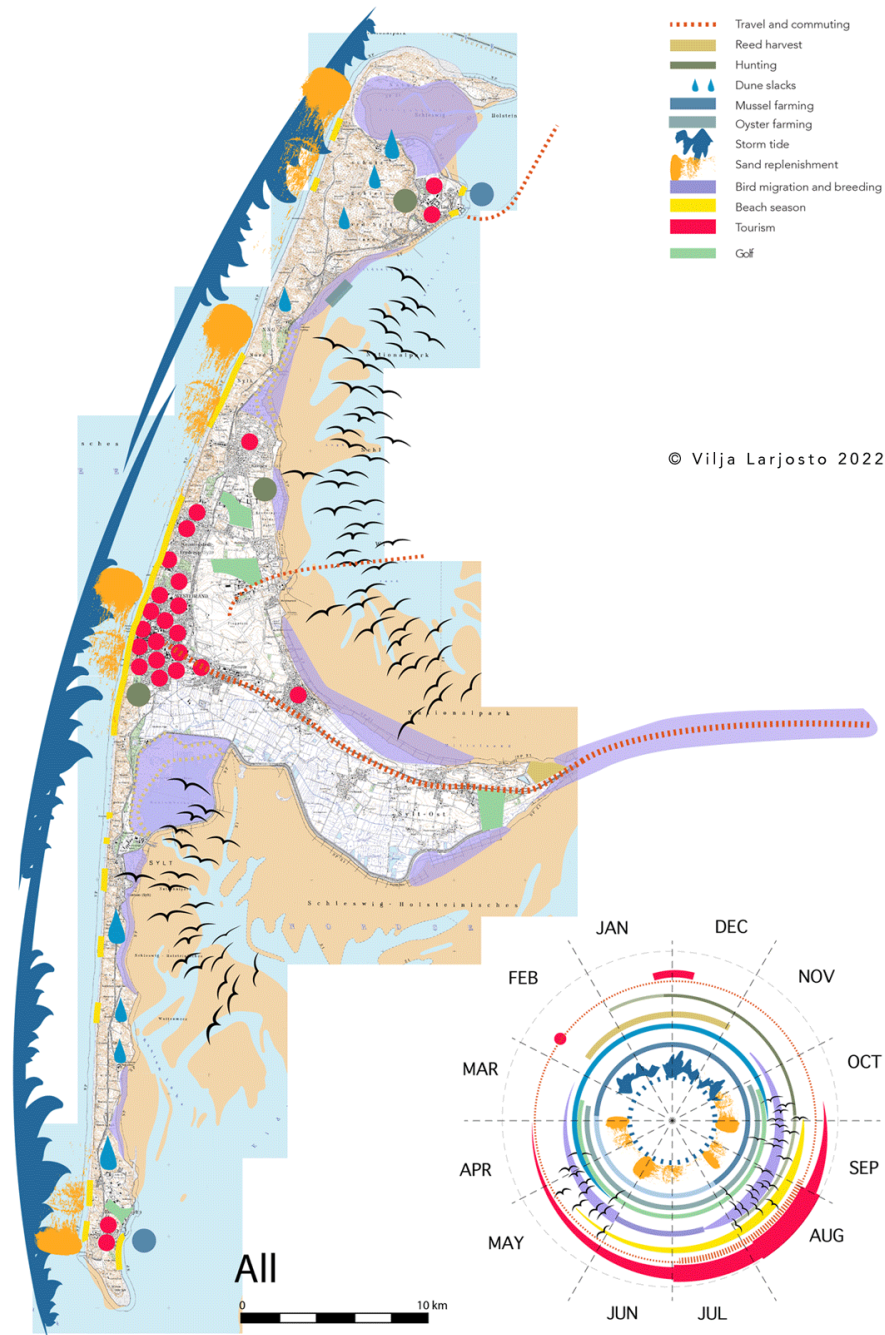
Vilja Larjosto

Dr.-Ing. Maisema-arkkitehti

Palvelupäällikkö

kestävä kaupunkiympäristö

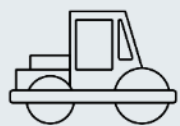
DYNAMIC URBAN ISLANDS

Asemakaavan vähähiilisyys arviointi

- työkalu julkaistu: [Planect](#) | [Sitowise](#)

planect.

Esirakentaminen

Infra ja
yleiset alueet

Maaperän ja
kasvillisuuden
hiilivarastot

Rakennukset
ja pihat

Liikenne

Energia

SITOWISE

Euroopan ympäristökeskuksen riskiarvio 11.3.2024

Eurooppa ei ole valmistautunut nopeasti kasvaviin ilmastoriskeihin

Lähde: <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

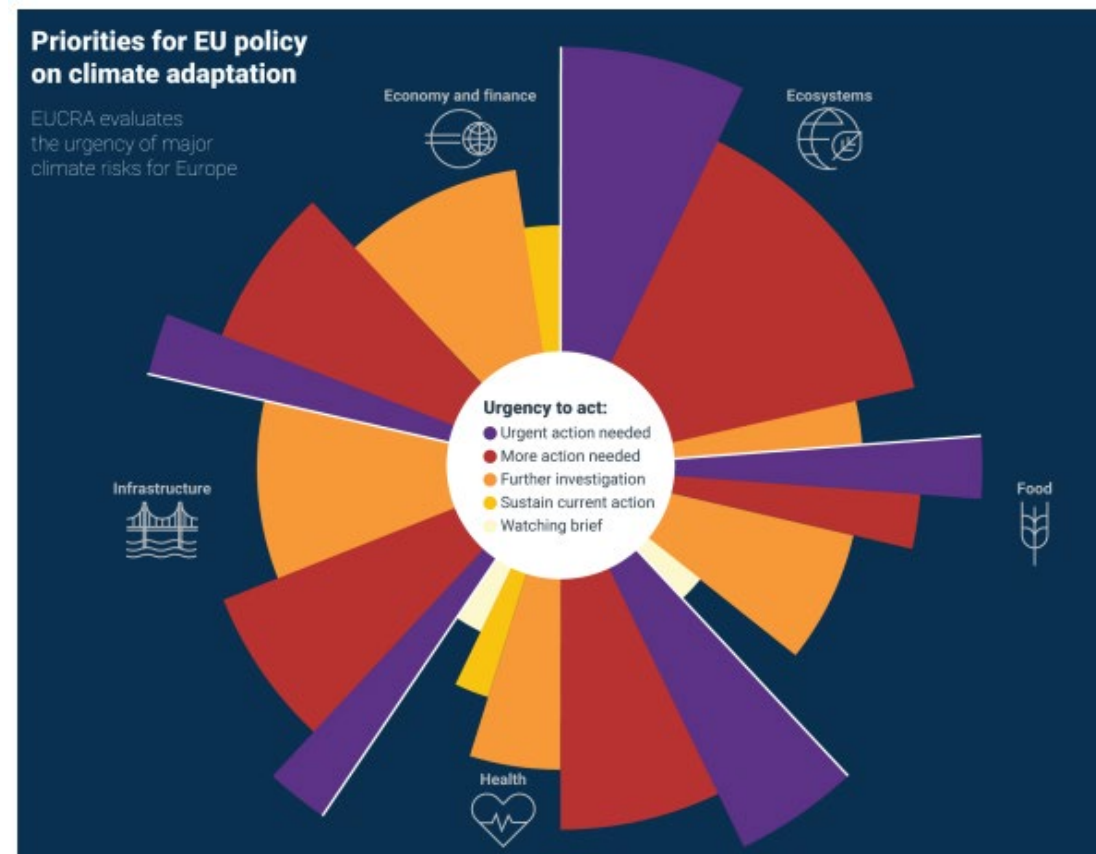

European climate risk assessment
Executive summary

Riskikatsauksen tulokset

- Ilmastonmuutos ja ilmastoriskit koettelevat energiajärjestelmää, ruuantuotantoa, juomaveden riittävyyttä, ihmisten terveyttä, teitä, ratoja ja rakennuksia sekä talousjärjestelmää ja luontoekosysteemejä ja lajeja.
- Arvio tunnistaa 36 ilmastoriskiä, joilla on mahdollisesti vakavia seurauksia kaikkialla Euroopassa. Näistä yli puolet (21 kpl) vaatisi lisävarautumista, ja uhkista 8 vaatii kiireellisiä toimia.
- **Kahdeksan kiireellisimmän toimia vaativaa vaaranpaikkaa** ulottuvat niin ekosysteemeihin, ruuantuotantoon, ihmisten terveyteen, rakennettuun ympäristöön ja talouteen.

Lähde: <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Climate risks by cluster

Ecosystems

- Coastal ecosystems
- Marine ecosystems
- Biodiversity/carbon sinks due to wildfires*
- Biodiversity/carbon sinks due to wildfires
- Species distribution shifts
- Ecosystems/society due to invasive species
- Soil health
- Aquatic and wetland ecosystems
- Biodiversity/carbon sinks due to droughts and pests
- Cascading impacts from forest disturbances

Infrastructure

- Pluvial and fluvial flooding
- Coastal flooding
- Damage to infrastructure and buildings
- Energy disruption due to heat and drought*
- Energy disruption due to heat and drought
- Energy disruption due to flooding
- Marine transport
- Land-based transport

Food

- Crop production*
- Crop production
- Fisheries and aquaculture
- Food security due to higher food prices
- Food security due to climate impacts outside Europe
- Livestock production

Economy and finance

- European solidarity mechanisms
- Public finances
- Property and insurance markets
- Population/economy due to water scarcity*
- Population/economy due to water scarcity
- Pharmaceutical supply chains
- Supply chains for raw materials and components
- Financial markets
- Winter tourism

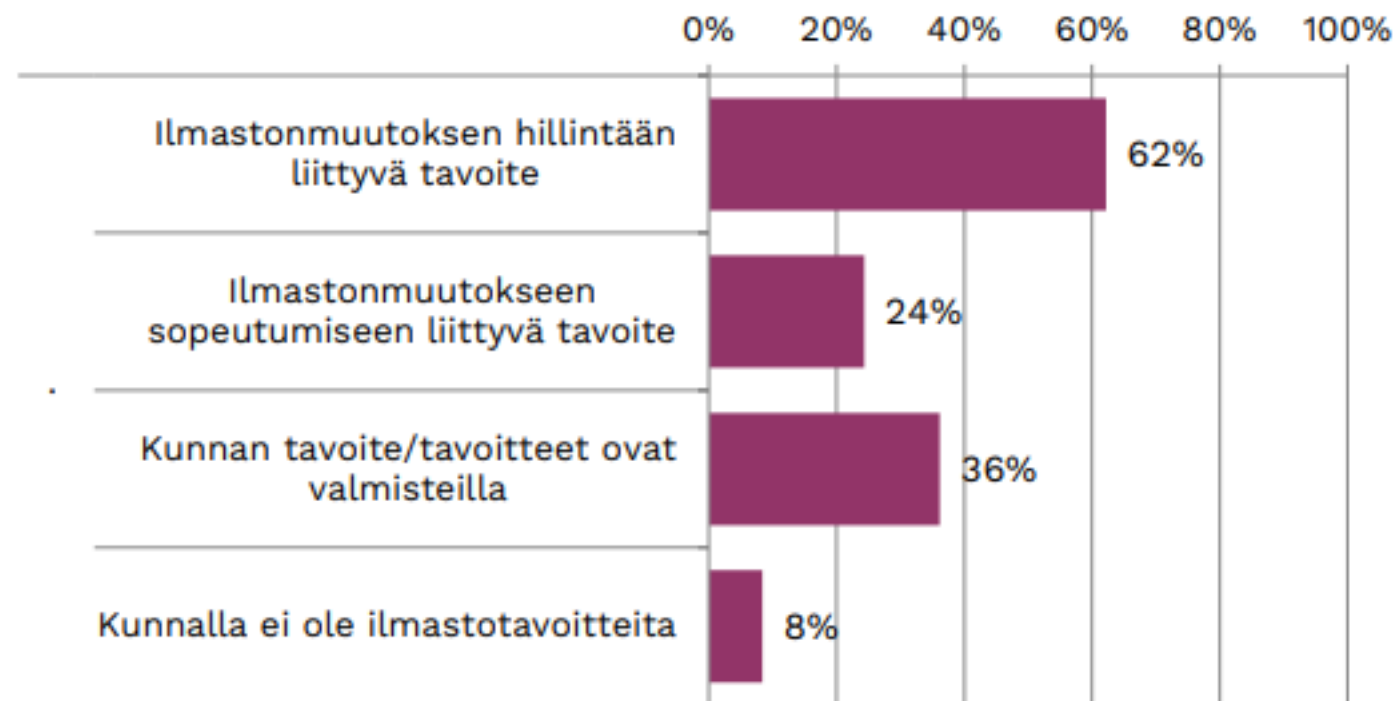
Health

- Heat stress – general population
- Population/built environment due to wildfires*
- Population/built environment due to wildfires
- Well-being due to non-adapted buildings
- Heat stress – outdoor workers*
- Pathogens in coastal waters
- Health systems and infrastructure
- Infectious diseases
- Heat stress – outdoor workers

Note: *Hotspot region: southern Europe

Sopeutumisen tilanne Suomen kunnissa

- Kuntaliiton 2024 julkaiseman kyselyn tuloksista käy ilmi, että kunnissa sopeutumiseen liittyvät ilmastotavoitteet ovat harvemmassa, kuin hillintään liittyvät tavoitteet.
- Vastauksissa korostuivat vesienhallintaan liittyvät riskit sekä sopeutumistoimet. Muita esiin nousseita riskejä joihin kunnat ovat varautuneet olivat helle- ja kuivuusjaksot, voimakkaat sateet, vedenpinnan nousu.

Kuvio 2. Erilaiset ilmastotavoitteet kunnissa (n=119).

Lähde: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2263-kuntien-ja-maakuntien-ilmastotyön-tilanne-2023>

Kuntien ilmastotyöllä on suuri merkitys

- Monilla kunnilla on ilmastotavoitteita.
- Luontotavoitteita on vähemmän, vaikka monimuotoisuutta vahvistavia toimia on tehty pitkään.
- Sekä ilmasto- että luontotyössä tarvitaan lisää toimia ja tietoa toimien vaikutuksista.
- Ilmastoriskeihin varautumisessa kaupunkien viheralueilla on merkittävä rooli.
- Luontotyö puolestaan auttaa viheralueita ja lajistoa sopeutumaan ilmastonmuutokseen.
- Luonto on myös hyvinvoinnin perusta.

[Lähde: Missä mennään kuntien ilmasto- ja luontotyössä? - Sitra](#)

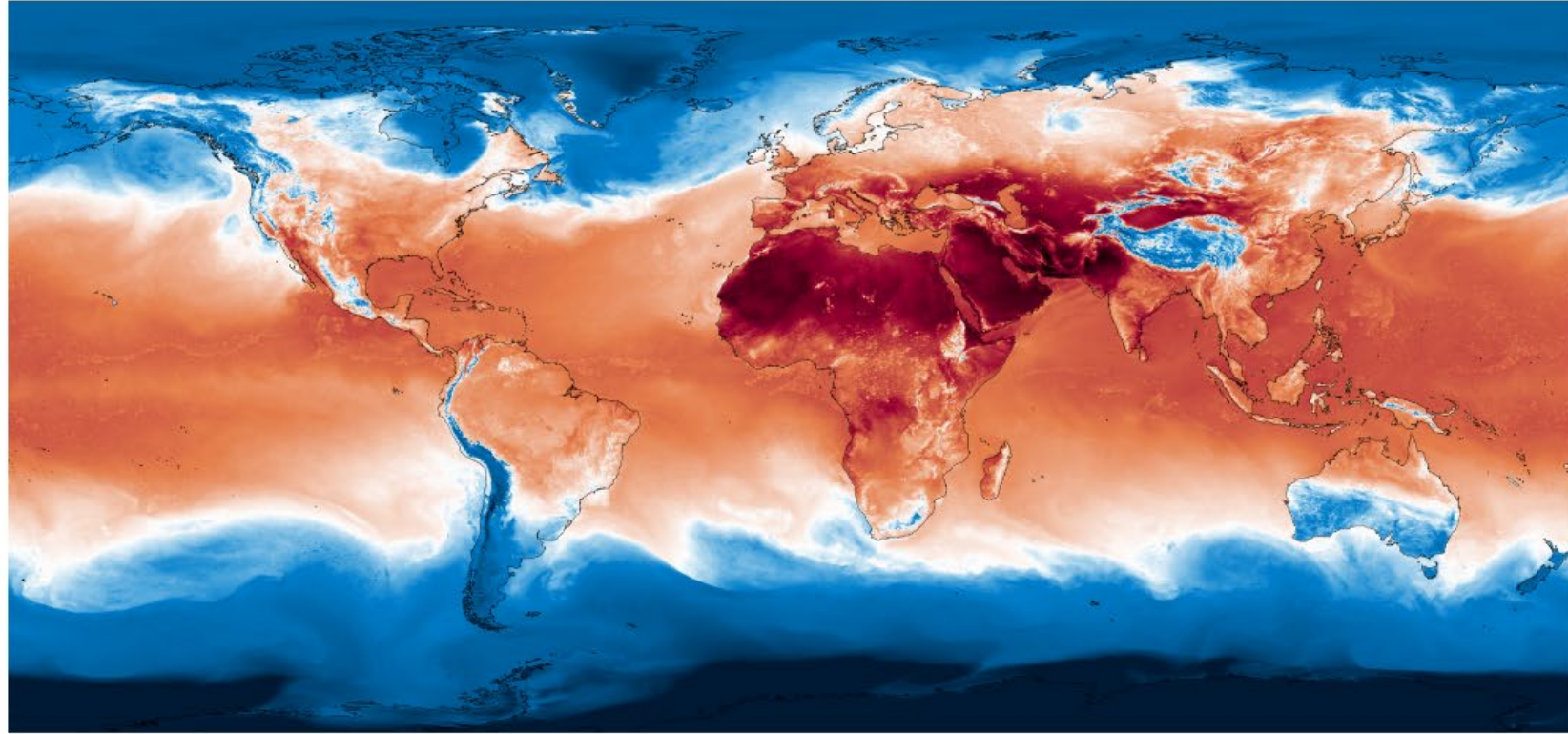
MISSÄ MENNÄÄN KUNTIEN ILMASTO- JA LUONTOTYÖSSÄ?

NEWS

Climate Change Adaptation Digital Twin: a window to the future of our Planet

30 April 2024

[Linkki uutiseen: The European Centre for Medium-Range Weather Forecasts \(ECMWF\)](#)

SITOWISE

OSAATKO VARAUTUA?

- Tulevaisuudessa sataa huomattavasti enemmän ja on kuumempi kuin ennen.
- Kaupungeissa seuraukset kasvavat.
- Epävarmuus ja vahingot maksavat.
- +1,5 C lämpenemisen sijaan odotettavissa +2...3 C.
- Päästöjen hillintä ei riitä.
- Esim. tulevaisuuden hulevesitulvariskejä on merkittävästi aliarvioitu.

Sähkönjakelun häiriöt

Hellekuolemat

TULVAVAHINGOT
Rannikkoalueilla vuosivahingon ennusteet **3-32 milj. €** vuonna 2100

Maanteiden kunto ja ilmastonmuutos

MYRSKYVAHINGOT
Vakuutusyhtiöiden korvaukset olivat **102 milj. €** vuonna 2012

HULEVESITULVAT
Porin hulevesitulvan taloudelliset vahingot **20 milj. €** vuonna 2007

Luontokato ja vieraslajit
? €

Tietoa on paljon

Tietoa ilmatoriskeihin varautumisesta ja sääilmiöistä on paljon, mutta ilmastokestävän kaupunkisuunnittelun keinovalikoimaan tarvitaan kokonaisuuden hallintaa:

- ymmärrystä
- yhteistä visiota
- työkaluja sekä
- seurantaa

Sopeutuminen yleiskaavassa

Tampereen kantakaupungin

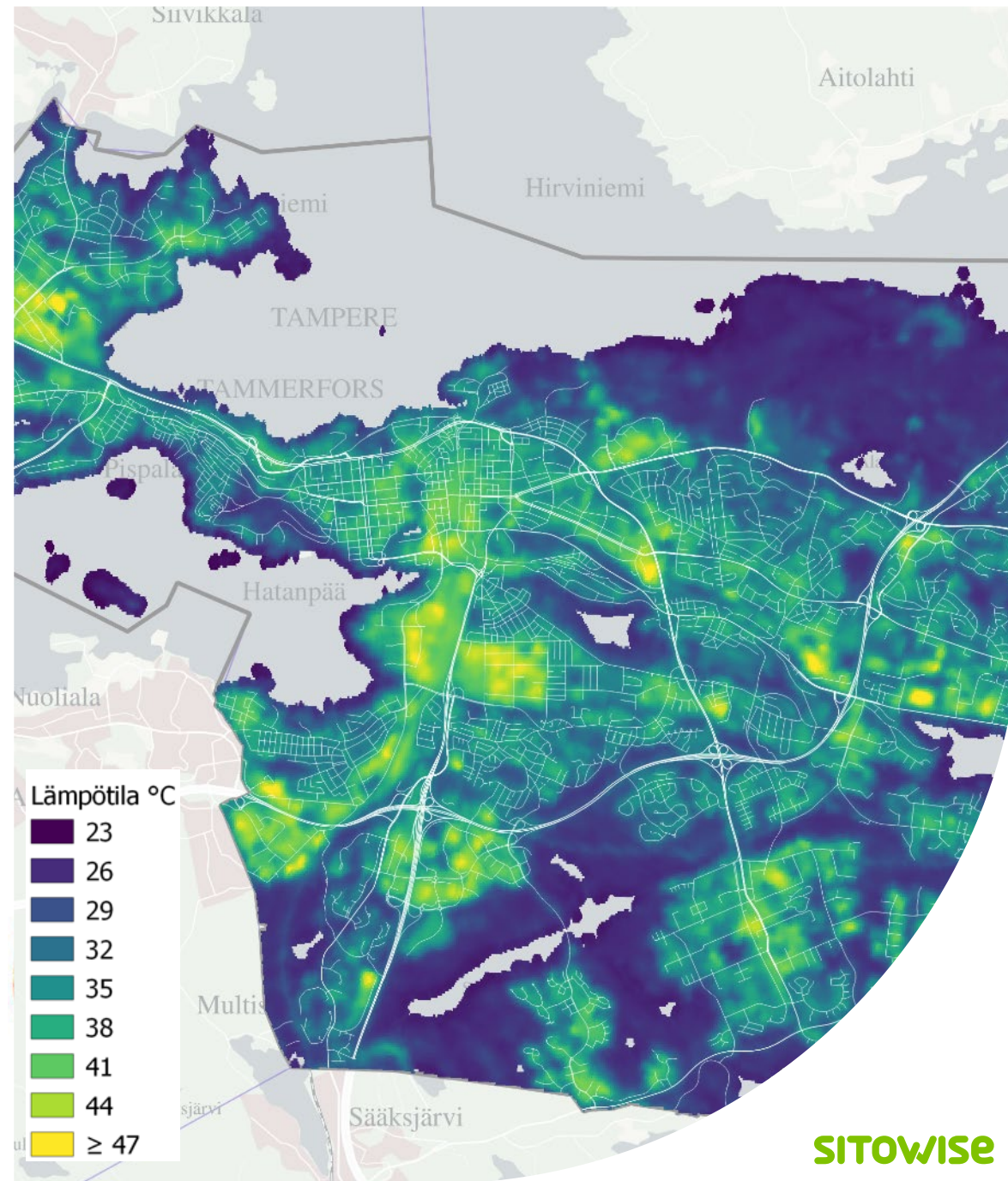
lämpösaarekeilmiön selvitys (Sitowise 2022)

- Kuumimmat alueet ja haavoittuvimmat kohteet
- Paikkatietoanalyysit ja pienilmastomallinnus

Sopeutuminen huomioitu

vaiheyleiskaavan 2021-2025 luonnoksessa:

- Kantakaupunkia koskeva sopeutumisen ohjaus sisällytetty yleismääräykseen
- Uusi kaavamerkintä "Kaupunkivihreän kehittämisalue"
- Siniviherrakenteen tarkennettu ohjaus
- Kestävään hulevesien hallintaan ja uomiin liittyvä sopeutumisen ohjaus
- Tarvittava tarkemman suunnittelutason sopeutumisen ohjaus

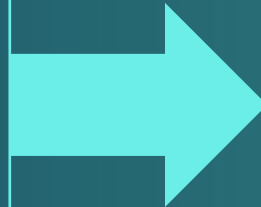

Ilmastaselvitysten vaikuttavuus paranee, mitä useampi pääsee tietoja hyödyntämään.

PERINTEINEN TAPA

Asiantuntijatyönä tehtävien selvitysten perinteinen julkaisutapa

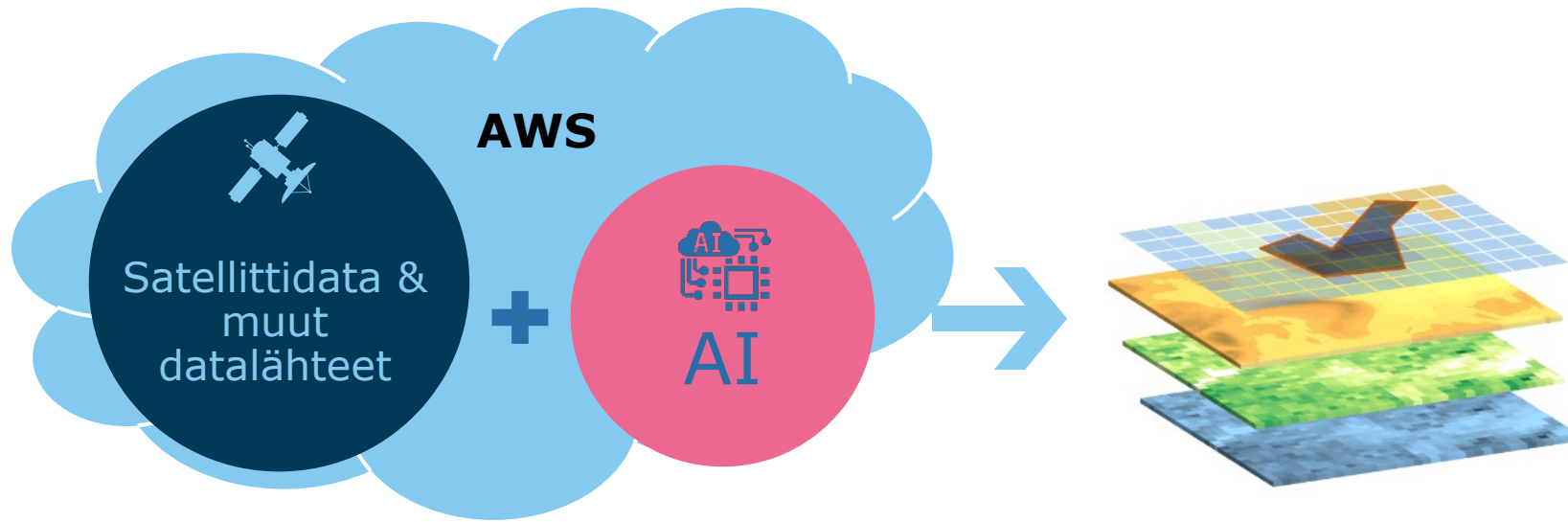
- Riski- ja haavoittuvuuskartoitukset **yksittäisinä teemoina ja pdf-raportteina**

UUSI TOIMINTAMALLI

Analyytit katseltavissa ja käytettävissä **koostetusti julkaisualustalla.**
Tieto helpommin ymmärrettävissä.
Tieto päivittyy.

Smartlas – Älykkäät aineistot, tiedon visualisointi ja hallinta

Smartlas-kartat

Tulvariskikartat

- Meritulvat
- Vesistötulvat
- Hulevesitulvat

- **Viistosateiden** riskikartat
- **Lumikuorman seuranta**

- **Lämpösaarekekartat**
kaupunkialueilla

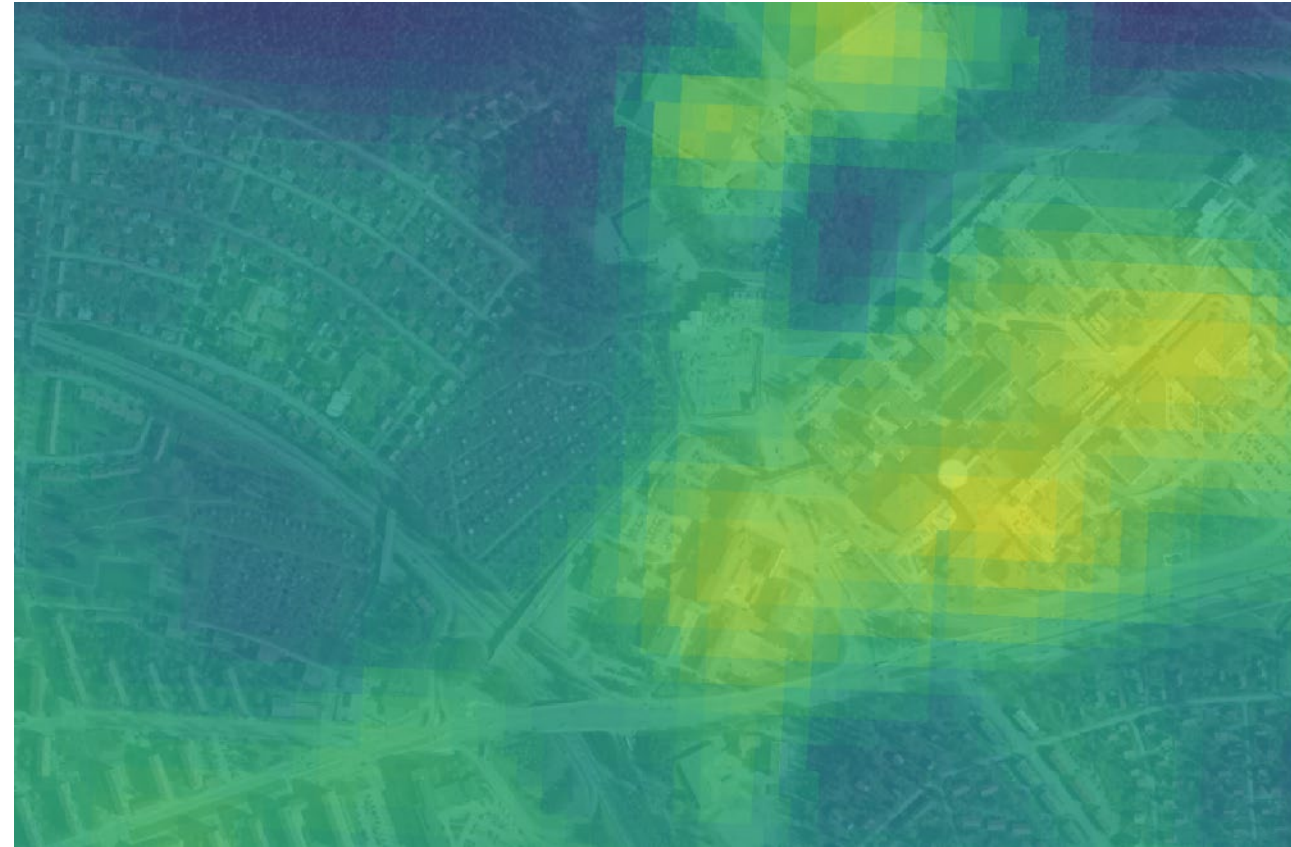
- Puuston **terveysriskikartat**
- **Myrskytuhojen seuranta**
- Puiden **tuulituhoriskikartat**

Esimerkkejä riski- ja haavoittuvuuskartoista

Tietoa, missä lisääntyvät sademäärät kasvattavat tulvariskejä

Tietoa, missä lämpösaarekeilmiö korostuu ja lisää altistumista kuumuudelle sekä terveysriskejä

+ maankäytön muutokset!

Pilottikutsu

Eri puolilla Suomea haasteet ovat erilaisia.

Ne muuttuvat maankäytön muuttuessa.

Yhdelle alustalle voidaan koota oleellista tietoa.

Pilottivaiheessa yhteistyökumppaniksi kutsutaan edelläkävijäkuntia, jotka haluavat kehittää ilmastokestävän kaupunkisuunnittelun ketteriä ja vaikuttavia keinoja hyödyntäen omia paikkatietoalustojaan.

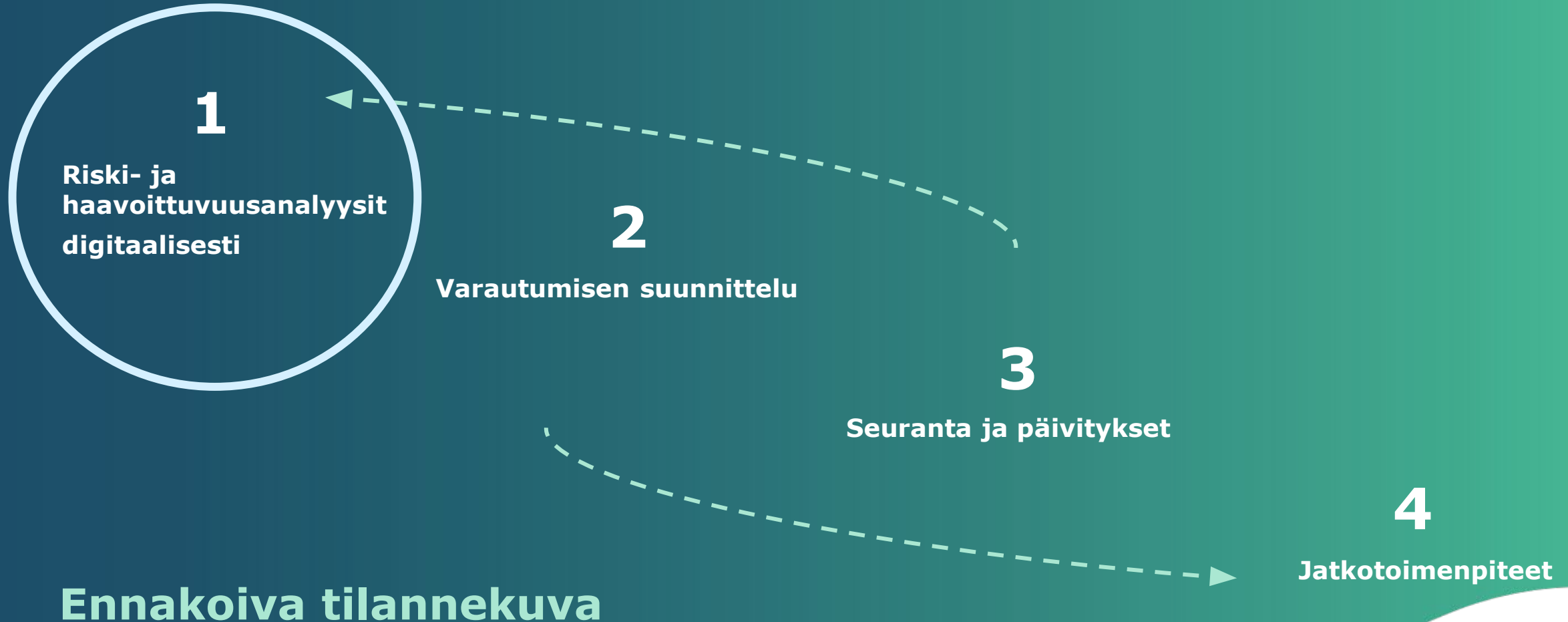
Ota yhteyttä

Vilja Larjosto

Vilja.larjosto@sitowise.com

Kokonaisuus haltuun: varautumisen polku

Kokonaisuus haltuun: ekologiset verkostot

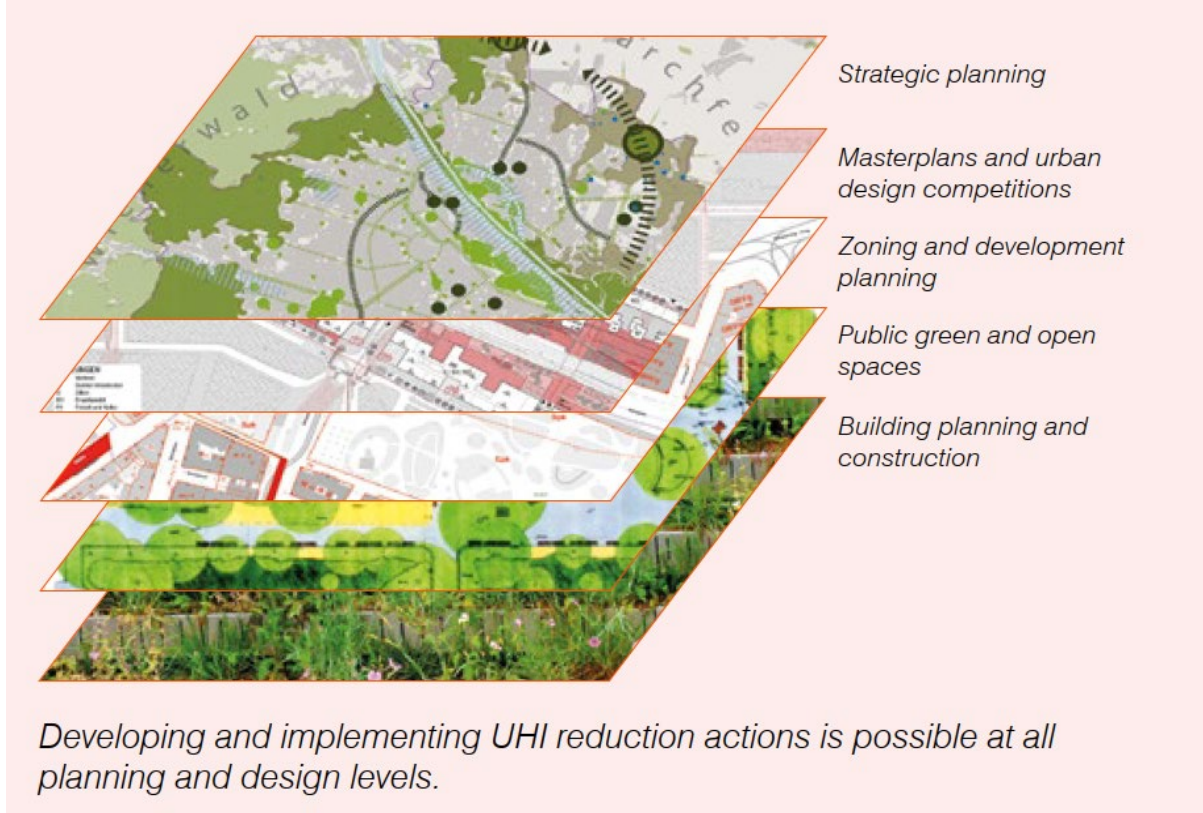
- **Infrastrukturi, kaupunkiluonto ja ihmisten terveys** ovat tärkeitä lähtökohtia varautumisen suunnittelussa.
- Synergia: Maksimoidaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen mahdollisuus samalla kun vahvistetaan ekologisia verkostoja sekä edistetään hyvinvointia
- Ekologiset verkostot kaupunkirakenteessa.
Olennaista: laajuus, laatu ja kytkeytyneisyys
- Mistä toimenpiteistä olisi eniten hyötyä? Missä?

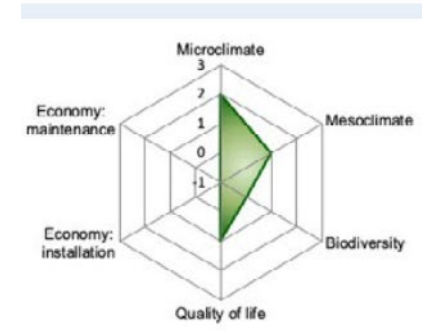
**Mankkaanlaaksontie ja
Gräsanoja, Espoon kaupunki
Kuva: Giovanni Chaurand &
Emmi Kääriä, Sitowise**

Edelläkävijäesimerkki maailmalta

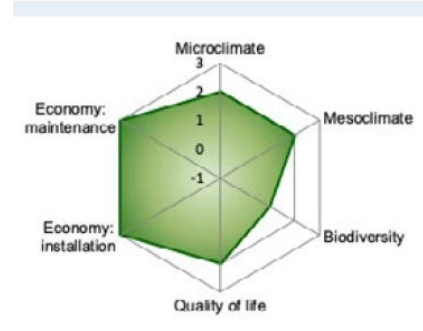

[Urban Heat Islands \(UHI\) - Strategieplan angesichts von Hitzeinseln und Klimawandel \(wien.gv.at\)](http://wien.gv.at)

3.5.2 Action – Lighter-coloured building surfaces

3.3.3 Action – Avoid building blocks parallel to slopes

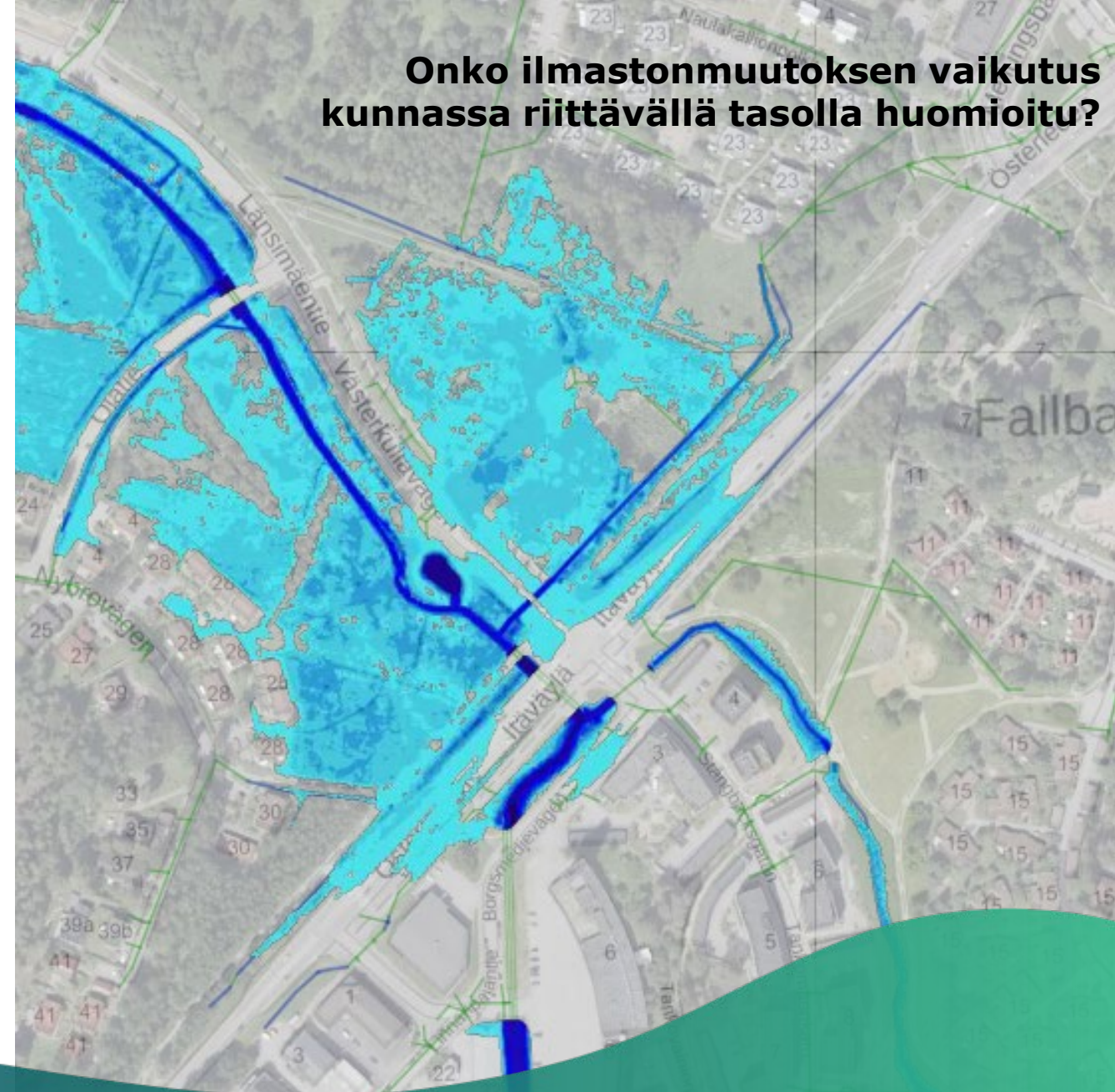

Muistutus

Kuntien tulee päivittää lakisääteinen hulevesitulvariskien arviointi vuoden 2024 aikana.

- Hulevesitulvariskien hallinnan vastuu kunnille pohjautuu lakiin tulvariskien hallinnasta (620/2010). Lakisääteinen hulevesitulvariskiarvio sisältää kuvauksen kunnan tulvariskeistä ja niiden merkittävydestä.
- Hulevesien hallinnalla voi saavuttaa kaupunkiympäristössä myös muita, ilmastoriskejä lieventäviä hyötyjä.
- **Ilmastonmuutoksen vaikutuksia hulevesitulvariskiin on usein aliarvioitu.**

Onko ilmastonmuutoksen vaikutus kunnassa riittävällä tasolla huomioitu?

An aerial photograph of a wide, winding river valley. The river is a muddy brown color, flowing through a valley with light brown and grey soil banks. The surrounding landscape is a mix of green grass and brown, dry vegetation. A dark blue rectangular box is overlaid on the lower left portion of the image, containing white and yellow text.

Kiitos mielenkiinnosta!

Kysy lisää: Vilja Larjosto vilja.larjosto@sitowise.com